

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 5/6 (404/405)

1982 rugsėjo 1

V a i k ų v a s a r o s s t o v y k l a

Šiemet Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybos buvo surengta nuo liepos 17 iki rugpjūčio 1. Vadovavo Valdybos vicepirmininkė Živilė Vilčinskaitė-Grodbergienė, sekretorė Marija Šmitienė-Dambriūnaitė ir mokyt. Kostas Grodbergas. Dvi savaites Romuvoje stovyklavo 25 mergaitės ir berniukai nuo 8 iki 14 metų amžiaus. Visą laiką jie buvo rūpestingai prižiūrimi ir gerai maitinami.

Per dvi savaites pasitaikė šiltesnių ir vėsesnių dienų, bet apskritai oras buvo geras. Šiltomis dienomis buvo vykstama maudytis arba ruošiamos iškylos, o vėsesnėmis - žaidžiamas stalo tenisas, futbolas, krepšinis ir kitaip sportuojama arba susirandama kitokių pramogų, kaip šokiai, iškylos su žaidimais į artimuosius miškus ir t.t.

Kiekvienos dienos programa buvo paskelbiama rytą Živilės gražiais išpieštais plakatais. Keliama 7,30 val. Iki 8.00 val. - rytinė mankšta. 8.00 val. - pusryčiai. Po pusryčių iki pietų - lietuvių kalbos pamokėlė, dainavimas, piešimas, lipdyba, įvairūs darbeliai. 13.00 val. - pietūs. Po trumpo laisvalaikio vėl įvairūs užsiėmimai, iškylos, žaidimai. 18.00 val. - vakarienė. Kartais vakarieniauta lauke, skrudinant dešreles. Po vakarienos - trumpas laisvalaikis ir vėl sportas bei žaidimai. Kartais būdavo suruošiami diskotekinio pobūdžio šokiai. Vieną vakarą aplankyta Starkenburgo observatorija Heppenheime, kur jos vedėjas paaiškino stoties darbą, stebint žvaigždynus. Kitą popietę susipažinta su vienu didžiųjų Europos aerodromų Frankfurte/M.

Sekmadienį gimnazijos patalpose tėv. Alfonsas Bernatonis atnašavo šv. mišias ir pasakė mažiesiems pritaikytą pamokslą lietuviškai ir vokiškai. Visi giedojo lietuviškas giesmes.

Uždaromasis stovyklos laužas surengtas liepos 30. Čia vaikučiai stengėsi parodyti ką jie per dvi savaites išmoko. Suvaidino keletą jų pačių sukurtų linksmų samojų, įtraukdami į juos ir suaugusius žiūrovus. Laužui išiliepsnojus, suskambo lietuviškos dainos, palydimos akordeono. Gėlėmis apdovantos virėjos, dvi savaites, skaniai, sočiai ir sveikai maitinusios stovyklautojus. Vokietijos LB Valdybos pirmininkas Ving. Damijonaitis, dėkodamas stovyklos vadovėms-ui už rūpestingą vaikučių globą, įteikė kiekvienai po eilėraščių knygą ir po butelį vyno. Šiai stovyklai prisiminti vaikučiai apdovanoți Janinos Narūnės knygute "Gintarėle".

Liepos 31 iš pat ryto Romuvos kieme pradėjo rodytis stovyklautojų tėvų automobiliai. Vieni jų atvyko iš namų, kiti, grįždami iš atostogų užsieny, užsuko parsivežti savo atžalyno namo. Visi buvo patenkinti, radę vaikus sveikus, gerai pailsėjusius ir linksmus. Vienas kitas žadėjo sugrįžti po mėnesio nuolat mokyti Vasario 16 gimnazijoje.

Rugpjūčio 1 išvažinėjo paskutiniai stovyklautojai. Romuva ištuštėjo. Liko tik vienas kitas tarnautojas ir darbininkai, gražina gimnazijos patalpas. Bet po mėnesio čia vėl suklegės jauni balsai - grįš dauguma senesniųjų mokinių ir atvyks naujų iš Vak. Vokietijos ir užjūrių. Šiemet mokykla laukia lietuvaikių ir lietuviukų iš JAV-bių, Kanados, Pietų Amerikos, Australijos ir pirmą kartą gimnazijos istorijoje - iš Afrikos. Romuva jau daug metų yra pasaulinis jaunų lietuvių susitikimo centras bei lituanistinio švietimo židinys.

M ũ n c h e n

Baisiajam Birželiui paminėti VLB Mūncheno apylinkės valdyba išleido penkių puslapių bendralaiškį Nr.4, išspausdindama straipsnį iš Lietuvos pagrindžio AUŠROS Nr.28 apie lietuvių ir rusų santykius. Yra ir kronikos žinučių.

M e m m i n g e n

Direktoriaudamas Vasario 16 gimnazijoje, Jonas KAVALIŪNAS kiekviena proga aplankydavo Memmingeno lietuvius ar tai skaitydamas paskaitas, ar bent tar-
damas nuoširdų sveikinimo žodį jų renginiuose. Išvykstantį į JAV-bes, mem-
mingeniškiai pasikvietė J.Kavaliūną š.m. liepos 25 atsisveikinti.

Rytą šv.Ulricho senelių prieglaudos koplyčioje, kur visada būna lietuviškos pamaldos, šv.mišias aukojo ir pamokslą apie Bažnyčios persekiojimą Lietuvoje pasakė kun.Aug.Rubikas. Vargonavo prof.dr.Vytenis Vasyliūnas. Gražiai lietuviškai giedojo visi besimeldžiantieji. Baigdamas pamokslą, kun.Rubikas paprašė ir svetį pasidalyti mintimis su tautiečiais. J.Kavaliūnas, tik prieš porą dienų grįžęs iš Lietuvos, patvirtino pamokslininko aptartą padėtį ir pabrėžė doc.Vyt.Skuodžio veikale apie dvasinį genocidą Lietuvoje padarytą išvadą, kad vienintelė ir organizuota jėga, pajėgianti kovoti su moraliniu nuosmukiu, yra katalikų Bažnyčia. Ši studija jos autoriui kainavo 12 nelaisvės metų. Kvietė klausytojus remti už tikėjimą ir tėvynę Lietuvoje kovojančius lėšomis, darbu ir maldomis. Dėkojo klebonui kun.A.Rubikui, LB apylinkės pirmininkui K.Radžiui ir visiems memmingeniškiams už teiktą paramą gimnazijai ir direktoriui. Po atsisveikinimo kalbos įteikta graži dova-
na.

Namų salėje surengtas J.Kavaliūnui priėmimas, kur buvo pasakyta keletas kalbų. Gretimo viešbučio svetainėje bendrai papietauta.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

P a m i n ė j o M a i r o n i o s u k a k t ĩ

Š.m. birželio 8 gražiai paminėtas Maironio mirties penkiasdešimtmetis. Rytą mokytojai ir mokiniai susirinko šventiškai apsirengę. Skautai dėvėjo išei-
gines uniformas. 8 val. Romuvos parko aikštelėje pakelta Lietuvos trispal-
vė, visiems giedant tautos himną.

Akademinė minėjimo dalis vyko skaitykloje, papuoštoje Maironio paveikslu tarp dviejų tautinių spalvų kaspinių. Gimnazijos direktorius J.Kavaliūnas, pradėdamas akademiją, pastebėjo, jog kai Lietuva buvo carinės Rusijos pavergta, Maironis savo eilėmis žadino mūsų tautinę sąmonę ir stiprino laisvės viltis. Jis išpranašavo Lietuvai prisikėlimą. Todėl ir vadinamas lietuvių tautos atgimimo dainium. O kai rusai uždraudė lietuvišką spaudą, pasirodė slapta leidžiama AUŠRA. Šiandien Lietuvoje laisva spauda vėl draudžiama. Todėl pagrindy vėl pradėta leisti "Aušra". Ji pasiekia ir mus ir yra mūsų skaitykloje. Direktorius patarė mokiniams su ja susipažinti, jei dar kas jos nebūtų skaitęs.

Jei nepriklausomybės metais Maironį buvo pradėję nustelbti moderniškiesni poetai stilistai, tai šiandien jis vėl iškyla: jis tapo vėl aktualus ir mylimas. Jo "lietuva brangi" virto antru lietuvių himnu, nes Kudirkos himnas "Lietuva, tėvyne mūsų" Lietuvoje uždraustas.

Direktorius pranešė, kad minėjimo akademiją suorganizavo mokytojos Meikienė ir Vaičiulaitytė. Maironio kūrybą skaitys, deklamuos ir dainuos mokinės. Sugrota į plokštelę įdainuota "Naktis graži". Aurelija Vaičekauskaitė padeklamavo "Senovės dainą". Lilija Burškaitytė supažindino su Maironio gimtine ir jo biografija. 10-ies mergaičių chorelis sudainavo nostalgikąją Trakų pilį, deklamuojuant mokyt.D.Grybinaitei.

Brandų referatą apie Lietuvą Maironio lyrikoje skaitė lietuvių literatūros mokytoja Emilija M e i k i e n ė . Gausiomis jubilieato eilėraščių ištrau-

komis ji nukėlė jaunosius klausytojus į garbingą Lietuvos praeitį, vedžiojo po gražiuosius Dubysos, Nevėžio ir Nemuno slėnius, mokė mylėti savo kraštą ir žmones, taip pat narsiai kovoti dėl Lietuvos laisvės, kaip dėl jos kovojo protėviai.

Gintarė Kotkytė perskaitė eilėraštį nuo Birutės kalno. Mergaičių chorelis padainavo lyriškąsias Vasaros naktis. Brigita Preusaitė perskaitė populiarių eilėraštį Kur bėga Šešupė, o Vidas Germanas - jau mažiau žinoma, mintimis apie mirtį perpintą - Išnyksiu kaip dūmas. Rūta Aidytė atkūrė susimąščiusio poeto nuotaiką, skaitydama Užmigo žemė. Mergaičių chorelis sudainavo giedrios nuotaikos eilėraštį, paverstą gražia dainele, Mergaitė.

Akademija baigta Kanadoje į plokštelę įrašyta, jau senia bažnyčiose solistų dainuojama - Kai širdį tau skausmas... Kiek vėliau mokyt. Alfonsas Krivickas parodė filmą apie Maironį. Žiūrovai jame stebėjo Maironio apdainuotą Dubysą su jos gražiomis pakalnėmis, Baltijos jūra, Birutės kalna, įkvėpus dainių.

Vakare šv. mišias už Mačiulį-Maironį, jo tėvus bei giminaičius aukojo gimnazijos kapelionas kun. J. Dėdinas. Pamaldos pradėtos ir baigtos Maironio sukurtomis giesmėmis.

J o n i n ė s

Je i k a i k u r i a i s m e t a i s n e b ū d a v o r u o š i a m o s J o n i n ė s, i š m ū s ū v i s u o m e n ė s p a s i g i r s d a v o n e p a s i t e n k i n i m o b a l s a i. N o r s V a s a r i o 16 g i m n a z i j a i j ū r e n g i m a s s u d a r o k a i k u r i ū s u n k u m ū, t a č i a u, g i r d ė d a m a t o k i u s p a g e i d a v i m u s, n u s p r e n ė v a s a r o s p r a d ž i o s š v e n t ė s u r u o š t i b i r ž e l i o 26. V o k i e t i j o s l i e t u v i a i p a r o d ė, k a d š v e n t ė s t i k r a i n o r i - į J o n i n e s s u v a ž i a v o p e r 100 a u t o m o b i l i ū. S u v i e t o s l i e t u v i a i s i r v o k i e č i a i s s u p l a u k ė a p i e 600 ž m o n i ū.

14 v a l. g i m n a z i j o s m o k y t o j a i d a i l i n i n k a i - A l f o n s a s K r i v i c k a s, J ū r a t ė L e m k i e n ė - B a t ū r a i t ė i r E d m u n d a s K a c i u c e v i č i u s - s u n e š ė s a v o p a v e i k s l u s i r a t i d a r ė d a i l ė s p a r o d a, s u k ė l u s ią g y vą s u s i d o m ė j i mą. D a i l. K r i v i c k a s t r i s k a r t u s r o d ė s a v o d a r b ū s p a l v o t a s s k a i d r e s. T e n p a t j i s b u v o į r e n g ė s i r l i e t u v i š k ū m e n o k n y g ū p a r o d a.

Š v e n t ė p r a d ė t a e k u m e n i n ė m i s p a m a l d o m i s p r i e a n t g i m n a z i j o s l a i p t ū į r e n g t o a l t o r i a u s. P a m o k s lą p a s a k ė g i m n a z i j o s e v a n g. k a p e l i o n a s k u n. F r. S k ė r y s. A i š k i n d a m a s d i e n o s e v a n g e l i ją a p i e 10 m e r g a i č i ū, s u a l y v o s ž i b i n t a i s i š ė j u s i ū p a s i t i k t i v e s t u v i ū j a u n i k i o, r a g i n o k l a u s y t o j u s s t i p r i n t i s a v o t i k ė j i mą, k a d j o n e p r i t r ū k t ū i r s u n k i a i s i a i s m o m e n t a i s, k a i p p r i t r ū k o a l y v o s t o m s n e a p d a i r i o m s p e n k i o m s m e r g a i t ė m s. Š v. m i š i a s a u k o j a s t ė v. A l f o n s a s B e r n a t o n i s k a l b ė j o a p i e š v. J o ną K r i k š t y t o ją, r a g i n u s i t a i s y t i V i e š p a č i u i k e l ią, i r a p i e B a ž n y č i o s i š t e i g i mą. P e r p a m a l d a s v i s i g i e d o j o l i e t u v i š k a s g i e s m e s, o m o k y t o j o s J o a n a V a i č i u l a i t y t ė i r D a l i a G r y b i n a i t ė p a g i e d o j o d a r i r d u e t u.

Š v e n t ė p a r k e a t i d a r ė g i m n a z i j o s d i r e k t o r i u s J. K a v a l i ū n a s t r u m p u s v e i k i n i m o ž o d ž i u, l i n k ė d a m a s s m a g i a i p r a l e i s t i l a i ką i r i š s i v e ž t i m a l o n i u s į s p ū d ž i u s.

J o n i n i ū p a p r o č i u s p a a i š k i n o m o k y t. A. K r i v i c k a s, p a s i d ž i a u g d a m a s, k a d g i m n a z i j a v ė l a t g a i v i n a l i e t u v i š k a s t r a d i c i j a s, k u r i o s s t i p r i n a i š e i v i ū, y p a č j a u n i m o, t a u t i n ė d v a s ią. K u n. F r. S k ė r y s a p i e J o n i n i ū p a p r o č i u s n u o s e n o v ė s l a i k ū i k i š i ū d i e n ū k a l b ė j o v o k i š k a i. G i m n a z i j o s t a u t i n i ū š o k i ū g r u p ė, v a d o v a u j a m a m o k y t. J. V a i č i u l a i t y t ė s, d v i e m i š ė j i m a i s s u š o k o l a n d u t ė, č i g o n ė l i, v ė d a rą, M i k i t i e ną, M i k i tą i r k u b i lą.

Š v e n t ė j e l a n k ė s i i r s v e i k i n i m o k a l b a s p a s a k ė B u n d e s t a g o n a r y s d r. C a r l O t t o L e n z, C D U (k i t a s B u n d e s t a g o n a r y s d r. K ū b l e r, S P D, s v e i k i n o r a š t u), K r e i s a b g e o r d n e t e r d r. K r i s t o f W o l f, H ū t t e n f e l d o s e n i ū n a s E d m u n d M a u l. D a l y v a v o i r k e l e t a s L a m p e r t h e i m o m i e s t o t a r y b o s n a r i ū b e i L a m p e r t h e i m e r Z e i t u n g i r M a n n h e i m e r M o r g e n d i e n r a š č i ū a t s t o v a i.

L i e t u v i ū l i a u d i e s Ž a i d i m u s s u o r g a n i z a v o i r g i m o k y t. A l f o n s a s K r i v i c k a s. S m a g u b u v o s t e b ė t i k a i p j a u n i m a s i r s e n i m a s v a r ž ė s i, s t e n g d a m i ė s i n u m ū s t i a i k š t ė j e p a s t a t y t u s t a i k i n i u s, b ė g d a m i k u j o k a i s, s l i d ė m i s i r m a i-

šuose, traukdami virvę ar ritindami ripką. Laimėtojai gavo dovanų.

Saulei slenkant vakarop, atvyko 12-kos dūdininkų medžiotojų orkestras iš Starkenburgo. Jų ragų formos dūdos garsiai aidėjo vakaro šešėliais apsigaubusiame parke. Sutemus uždegtas didžiulis laužas. Jo liepsnos iškilo iki medžių viršūnių. Jaunimas ir vaikai dūko dainuodami ir šokdami apie laužą. Programą atliko skautai.

Atskirose palapinėse, pastatytose lietuvių darbo kuopos (8591 LSCo) Schweitzingene vyrų, sušilę plušo Antano Šiugždinio, jun., vadovaujamas gėrimų ir šiltų mėsos užkandžių baras, Marytės Šmitienės tvarkoma kavinė su pyragais, tortais bei lašinėčiais ir Eugenijos Lucienės suruošta loterija, suteikdamos viliojančią progą svečiams pasistiprinti, ir, žinoma, savo kišenės gimnazijos naudai palengvinti.

Parke visą laiką šventės dalyvius linksmino N.Švedo įrengta ir aptarnaujama elektroninė muzika. Pilies salėje grojo geras kaimyno E.Rheino šokių orkestras. Bokšte visą naktį plevėsavo, stiprių prožektorių apšviestos, Lietuvos ir Vokietijos vėliavos.

Prie Joninių pasisekimo daug prisidėjo ir idealus oras. Tik apie vidurnaktį užėjęs smarkus lietus su perkūnija suvarė visus nuo laužo į palapines ir į salę, kur dar ilgokai buvo linksminamasi šokant ir dainuojant.

Apie Jonines rašė vokiečių spauda ir informavo radijas.

ATSISVEIKINOME SU DIREKTORIUM JONU KAVALIŪNU

Š.m. liepos 1 vakariene buvo iškilminga: papuošti stalai, pagerintas valgis. Gausėnis ir valgytojų skaičius. Tarp jų matytis garbingų svečių: Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr. Antanas L. Deksnys, keletas Kuratorijos narių su jos pirmininku tėv. Alfonsu Bernatoniū, visi lietuviai mokytojai, gimnazijos tarnautojai, keletas mokinių tėvų ir kitų svečių.

Maldą sukalbėjo vysk. Deksnys. Baigiant vakarieniauti, pirmasis kalbėtojas tėv. Alfonsas Bernatoniš pastebėjo, kad bendra vakariene šiais mokslo metais paskutinė. Toks vakarieniavimas nėra vien tik jėgų papildymas maistu, bet kartu ir pabendravimas. Ateinančiais mokslo metais prie bendro stalo nebeturėsime kai kurių mokinių ir mokytojų. Ypač pasigesime direktoriaus Jono Kavaliūno su poniu. Per dvejus metus jie suaugo su šia mokykla. Direktorius atidavė jai visas savo jėgas. Darbas buvo sunkus, bet našus. Įsisiūbavę nuotaikos aprimo, mokinių skaičius pakilo. J. Kavaliūnas grįžta į JAV-bes ne ilsėtis, bet toliau dirbti lietuviško švietimo darbo. Tikimės, kad ir už jūrų būdamas, mūsų neužmirš. Kad visados gimnaziją prisimintų, įteikė varyje graviruotą jos paveikslą, o poniai - puokštą gėlių ir rakūno su vaikučiu statulėlę.

Apleidžia gimnaziją ir mokyti. Emilija Meikienė (vakarieneje ji nedalyvavo) bei mokyti. Dalia Grybinaitė. Po trejeto metų darbo Dalia grįžta taip pat į JAV-bes. Linksmu būdu, sąžiningu darbu ir muzikiniiais sugebėjimais ji prisidėjo prie mūsų mokyklos nuotaikų praskaidrinimo. Padėkos ženklan įteikta puokštė gražių gėlių.

Su gimnazija skiriasi ir pora vokiečių mokytojų bei sekretorius Petras Veršelis. Gimnazijos vadovybės padėka lydi juos pasirinktame kelyje. Telaimina Dievas visus. Esame vienos šeimos nariai; tokiais pasilikime visados.

Vokietijos LB Valdybos vardu atsisveikino vicepirmininkė Živilė Grodbėrgienė. Mokyti ir auklėti lietuviškąją jaunimą svetur - labai svarbus ir atsakingas darbas. Iš JAV-bių atvykęs J. Kavaliūnas gambiai vadovavo tam darbui dvejus metus ir už tai nusipelnė LB padėkos. Jis paveikliai dalyvavo ir Vokietijos LB veikloje. Atvykęs į gimnaziją, jis tuoj įstojo į LB Romuvos apylinkę ir buvo išrinktas į LB Tarybą. Skaitė daug paskaitų, dalyvavo renginiuose. Išreiškė viltį, kad ir grįžęs į JAV-bes, nenutrauks ryšių su Vasario 16 gimnazija ir Vokietijos LB ir jas remis. Įteikta dovana - medžio lentelėje inkrustuotas lietuviškas kryžius, o poniai - gėlės.

Evang. lietuvių jaunimo bei Vokietijos lietuvių evangelikų ir liuteronų tarybos vardu kun. Fr. Skėrys dėkojo J. Kavaliūnui už tolerantišką bendradarbiavimą, linkėjo Dievo palaimos ir įteikė Naująjį Testamentą ir Lietuvos evangelikų Bažnyčios istoriją.

Gimnazijos ūkio vedėja Eug. Lucienė dėkojo Onai Kavaliūnienei už talkas ir paramą ir įteikė dovaną.

Katal. kapelionas kun. Jonas Dėdina s sukūrė mitą apie karalių su trimis širdimis. Kai Praamžius jį pašaukė pas save, tai karalius nukeliavo tik su viena širdimi, o kitas dvi paliko princams ir princesėms. Tai Kavaliūnas, kuris visą širdį įdėjo į darbą gimnazijoje ir grįžta tik su 1/3 į JAV-bes. Su jo išvykimu Vasario 16 gimnazija netenka pavyzdingo direktoriaus, Vokietijos LB nustoja uolaus nario, o Hüttenfeldo lietuvių katalikų parapija - geriausio krikščionio, kuris per dvejus metus su ponias kasdien meldėsi už gimnaziją ir jos geradarius. Jis sustiprino tikybos dėstyta - taip, kaip vokiečių švietimo ministerijos programoje numatyta ir kaip pritinka krikščioniškai mokyklai. Linkėjo sulaukti iš Kristaus tų malonių, kurias yra pažadėjęs ištikimiems savo tarnams.

Ženia Tendzegolskienė įteikė Kavaliūnams dovaną, kad jie įsimintų Vokietiją ir Mannheimą.

Kuratorijos išdininkas Jonas K. Valiūnas teigė, kad per dvejus metus Kavaliūną pamėgo. Jis puikiai atliko darbą ir sugebėjo patraukti į save mokinių tėvus bei bendradarbius. Kuratorija kalbino jį bent vienerius metus dar pasilikti, bet nepavyko prikalbėti. Įteikė asmeninę dovaną.

Už gerą vaikų auklėjimą įteikė dovanėlą ir Dirgėlai.

Dovanų krūvą dar padidino ir Šiuo gždinio šeima.

Vyskupas Antanas Deksnys kreipėsi į Kavaliūnus kaip į senus pažįstamus biržiečius. Apibūdino išleistuvininką kaip didelį idealistą nuo pat studentavimo laikų. Idealistinis nusiteikimas lydėjo jį visą gyvenimą. Ir į šią mokyklą dirbti jį atvedė idealizmas. Ypač jaunimui reikia idealizmo, kurį išspinduliavo Kavaliūnas. Ir mokiniai į šią gimnaziją atvyksta ne ko kito, o tik idealizmo vedami. Jei dar daugiau susirinktų į Romuva tokių jaunuolių iš viso pasaulio, koks gražus čia būtų lietuviškas židinys. Baigė savo žodį vyskupas šūkiu - duokite daugiau idealizmo ir gyventi bus šviesiau.

J. Kavaliūno įpėdinis naujasis direktorius Andrius Šmitas sakė, kad liūdna skirtis su žmogumi, su kuriuo kiekvieną dieną kartu dirbta, dalintasi bendrais rūpesčiais ir džiaugsmiais. J. Kavaliūno nuopelnai dideli. Jie dar daugiau išryškės ateityje. Atvyko jis čia dirbti, net nepasiteiravęs dėl atlyginimo. Tai rodo jo idealizmą. Netenkame prityrusio pedagogo. Kalbėtojas glaustai suminėjo išleistuvininko darbą lietuviško švietimo baruose. Pabrėžė, jog net mokytojaudamas amerikiečių gimnazijoje, neapleido lietuviško švietimo. Jo išvykimas į JAV-bes bus grįžimas į lituanistikos darbą. Malonu žinoti, kad ten turėsime gerą draugą ir užtarėją.

Išeinantis direktorius Jonas Kavaliūnas, padėkojęs už gražius žodžius ir linkėjimus, sakėsi kalbėsias iš širdies. Vasario 16 gimnazijos mokinių leidinėly mažiausia nuotrauka yra kapeliono kun. Jono Dėdino, neatitinkanti jo nuopelnų. Prieš porą metų gimnazijos finansinė būklė buvo labai sunki. Kun. Dėdinas kasdien aukojo šv. mišias, prašydamas Dievo pagalbos mūsų mokyklai. Prieš pat Kalėdas atėjo stambios sumos iš evangelikų Diakonisches Werk ir iš Bonnos. Į Naujus Metus gimnazija išėngė be skolų. Jei tikime Dievo pagalba apskritai, tai reikia manyti, kad ir šiuo atveju neapsiėję be Jo įsikišimo.

Dėkojo savo žmonai Onai už bendradarbiavimą ir kantrybę. Ji turėjo klausytis kalbų apie mūsų mokyklos sunkumus ir jais kartu sielotis. Bet netrūko ir pragiedrulių. Juos sudarė daugiausia atėjusi parama gimnazijai ir parašinantys žodžiai. Negausūs kaimynai Beverly Shores, JAV-bėse, patyrė apie gimnazijos nepriteklus, sudėjo tūkstantį dolerių. Daug padėjo BALFas

su M. Rudiene, JAV-bių LB pirmininkas Kutkus, Liudas Tamošauskas Toronte, PLB Valdyba su savo pirmininku Kamantu ir daug kitų gerų žmonių. Gauta daug padėsinančių laiškų iš rėmėjų būrelių ir pavienių asmenų.

Grižęs namo, nemanąs sėdėti rankas sudėjęs. Tėvynėje mūsų broliai ir sesės aukojasi. Jie šaukiasi pagalbos. Mes negalime likti kurti jų šauksmui.

Dėkojo visiems. Žadėjo visados prisiminti gimnaziją ir jos darbuotojus, ypač tuos, kurie buvo šviesuliais. Linkėjo sėkmės mokyklai, ypač Andriui Šmitui, kuris perima didelio pasiaukojimo ir ištvermės reikalaujančias direktoriaus pareigas.

Kazys Baronas, Hüttenfeldo lietuvių katalikų parapijos vardu, padėkojo J. Kavaliūnui už mielą bendradarbiavimą, o mokyt. Daliai Grybinaitei - už grojimą vargonais ir giedojimą per pamaldas.

Atsisveikinimo vakarienė baigta malda ir visų sugiedota Maironio giesmė Lietuva brangi.

M o k s l o m e t ų p a b a i g a

Liepos 2 buvo paskutinė šių mokslo metų diena. Į pusryčius ir į klases mokiniai ir mokytojai susirinko šventiškai apsirengę ir nusiteikę. Pamokų nebuvo. 9 val. aikštėje prieš pilies rūmus pakelta lietuviška trispalvė, giedant tautos himną.

Kaimo katal. bažnytėlėje šv. mišias aukojo Vak. Europos lietuvių vyskupas Antanas Deksnys, Vasario 16 gimnazijos kuratorijos valdybos pirmininkas tėvas Alfonsas Bernatoniš, buvęs gimnazijos direktorius kun. Bronius Liubinas ir kapelionas kun. Jonas Dėdinas.

Vysk. Deksnys pamokslė užsiminė, kad vakar į jo rankas pateko gimnazijos leidinėlis. Jame vienas mokinys rašo suklydęs. Visi esame klaidingi, bet ne visi ar tai dėl bailumo, ar dėl išdidumo prie savo klaidų prisipažįsta. Tai užkerta kelią taisytis. Ir vyskupas prisipažino darys klaidų - buvęs nedėkingas seneliui, kuris jį poterių mokes. Būnant gimnazijoje, jo nedėkingumas tėvams pasireiškęs per retu laiškų rašymu. Bet religijos pamokos padėjusios suprasti, kad jis nedėkingas savo geradariams. Ypač šv. Pauliaus laiškaai atvėrė akis. Labai pozityviai paveikė moksleivių organizacijos: ateitininkai su šūkiu Visa atnaujinti Kristuje, skautai su raginimu dirbti Dievui, tėvynei ir artimui bei kiekviena proga daryti gera.

Susirinkome padėkoti Dievui už praėjusius mokslo metus. Ganytojas ragino mokinius melstis už mokytojus. Sakėsi, jis pats dar ir dabar tebesimeldžias už savo buvusius auklėtojus. Dėkojo katalikų ir evangelikų kapelionams kunigams Dėdinui ir Skėriui už mokymą jaunimo dorą, aukštesnio gyvenimo ir sukalbėjo savo šiai progai sudėtą malda, raginančią siųsti Viešpačiui padėką ir doru gyvenimu tapti gimnazijos apaštalais.

Kun. Dėdinas, pastebėjęs, kad šiandien paskutinės šių mokslo metų lietuviškos pamaldos, kvietė melstis už šviesią gimnazijos ateitį, jos rėmėjus, mokytojus ir kitą personalą - virėjas, šlavėjas ir visus kitus.

Evang. kapelionas kun. Fr. Skėrys pasakė pamokslą vokiškai apie krikščioniškas dorybes - tikėjimą, meilę ir viltį. Linkėjo krikščioniškai praleisti vasaros atostogas.

Sugrižus į Romuvą ir susirinkus į pilies salę, mokslo metų užbaigimo aktą pradėjo direktorius J. Kavaliūnas, tardamas, kad Lietuvos himnu ir pamaldomis išreiškėme ištikimybę savo tautai ir padėką Dievui už mūsų gimnazijos ir mūsų pačių globą. Pateikė statistinius duomenis: gimnazijoje dirbo 22 mokytojai. Suminėjo visų pavardes ir dėstomus dalykus. Visi pedagogai buvo geri. Mokyklą dėl šeimyniškos padėties apleidžiančiai mokyt. Emilijai Meikienei įteiktos gėlės. Su mokyt. Dalia Grybinaite atsisveikinta vakar. Jai priklauso didelė padėka ir už vargonavimą mokinių pamaldose.

Mokslo metų pradžioje buvo 66 mokiniai, dabar - 61: 50 iš Europos ir 11 iš užjūrių - 9 iš JAV-bių, 1 iš Australijos ir 1 iš Venezuelos. 35 katalikai

ir 26 evangelikai, 32 mergaitės ir 29 berniukai. Bendrabuty gyveno 27 mergaitės ir 28 berniukai.

Poetas Balys Gaidžiūnas atsiuntė iš JAV-bių visiems mokiniams po 1 egz. paskutinio savo eilėraščių rinkinio - Mano kartos likiminiai metai. Knyga čia pat visiems išdalinta.

Iššaukti ir vertingomis knygomis apdovanoti geriausi mokiniai. Tanjos ir Gabrielės Griunvaldaičių, Aurelijos Vaičekauskaitės ir Ingridos Pancerytės elgesys, darbštumas ir tvarkingumas įvertinti aukščiausiu laipsniu - vienetu.

Geriausiai mokėsi: Rūta Aidytė, XI klasės, gavusi pažymių vidurkį 1,36; Ricardas Sidaras, V klasės, paž.vid. 1,54. Trečia ir ketvirta vieta atiteko Tanjai Griunvaldaitei, V kl. ir Ingai Bitautaitėi, IX kl. su pažymių vidurkiu 1,9. Į penktą ir šeštą vietą pateko Aurelija Vaičekauskaitė, XI kl., ir Arvydas Herbštas, IX kl., su pažymių vidurkiu 2,00. Visi gavo dovanų knygomis ir po Ričardo Daunoro įdainuotą plokštelę.

V klasėj mokėsi 5 mokiniai. Jų pažymių vidurkis - 2,49. Geriausias mokinys toje klasėje - R.Sidaras su pažymių vidurkiu 1,54.

VI klasėj - 2 mokiniai su pažymių vidurkiu 2,31. VII klasėj irgi 2 mokiniai su pažym.vid. 3,00. VIII klasėj - 6 mok. su paž.vid.2,76. Geriausias mokinys klasėj - R.Funkas su paž.vid. 2,15. IX klasėj - 7 mok. su paž.vid. 2,9. Geriausia tos klasės mokinė I.Bitautaitė su paž.vid. 1,9. X klasėj - 11 mok. su paž.vid. 2,8. Geriausia klasės mokinė - M.Gaižauskaitė su paž.vid. 2,23. XI klasėj - 9 mok. su paž. vid. 2,73. Geriausia mokinė - R.Aidytė su paž. vid. 1,36. XII klasėj - 14 mok. su paž. vid. 3,00. Geriausia mokinė - I.Pancerytė su paž. vid. 2,00.

XIII klasėj buvo 5 abiturientai. Visi abitūros egzaminus išlaikė. Robertas Slavikas dėl egzaminų komisijos klaidos turėjo matematikos egzaminą perlaikyti birželio mėn. ir jį gerai išlaikė.

Gimnazijos leidinėlio redaktorė Lilija Burškaitytė apdalinu juo garbingus svečius.

Į tris grupes pasidalinę mokiniai (I grupę sudarė pačios mažiausios mokinės, II gr. - 8-10 klasių mok. ir III - Ingr.Pancerytė, XII kl.), dalyvavo Lietuvių tautodailės instituto Kanadoje paskelbtame liet.tautodailės konkurse. Laimėjo visos trys grupės po 60 DM.

Į XII klasę gražintas tikybės dėstymas. Ateinančiais mokslo metais ji bus dėstoma ir XIII abitūros klasėje. Prieš ir po pamokų kalbama dar iš Lietuvos atsivežta malda, pridodant - Duok Dieve, kad mūsų tėvynė būtų laisva ir mes - geri jos vaikai. Gimnazija vadovaujasi trimis pagrindiniais pradais - tautiškumu, krikščioniškumu ir demokratiškumu. Žiūrima, kad nebūtų nuo jų nukrypta. Mokslo metai pradėti ir baigti pamaldomis. Ačiū už tai vysk.Deksniui, kunigams ir mokytojams.

Šiomet įrengta gražiai tvarkoma skaitykla. Gaunama ir kataloguojama viso laisvojo pasaulio lietuvių spauda. Ypač vertingas lituanistinis skyrelis. Naudojimasis skaitykla priklauso nuo mokytojų. Jie turėtų sudominti mokinius joje sukauptais lobiais.

Klasių patalpos pavadintos rėmėjų vardais ir papuoštos jų paveikslais. Išleidžiami spalvoti gimnazijos atvirukai.

Mokiniai buvo vežiojami į kino, operos bei dramos spektaklius ir parodas didesniuose miestuose. Ir pačioje mokykloje ruošti įvairūs renginiai: Kalėdų eglutė su pačių mokinių parašytu ir suvaidintu veikalu, Vasario 16 ir Maironio sukakčių minėjimai, Joninės. Skautai paminėjo šv.Kazimierą pamaldomis ir Kaziuko muge. Praėjusiais metais per Velykas buvo suruošta ekskursija į Romą. Šiomet buvo manyta aplankyti Punsko lietuvius ir jų gimnaziją, bet dėl pasunkėjusios politinės Lenkijos būklės ekskursija negalėjo įvykti. Paminėtas ir Romo Kalantos susideginimo dešimtmetis, Baisius Birželis.

Iš New Yorke buvo iškviesta didelė lietuvių tautinių šokių žinovė ir mo-

kytoja J. Matulaitienė. Ji dvi savaites įtampiai lavino gimnazijos tautinių šokių grupę, išmokydama ir naujų šokių.

Pagerėjo telkimas lėšų. Jei 1977 bendrabučiu išlaikyti lietuviai sudėjo apie 40.000 DM, tai 1981 ši pozicija pakilo iki 104.000 DM. Bet pagrindinis gimnazijos išlaikytojas yra vokiečių vyriausybė. Ir kitos vokiečių institucijos remia mūsų mokyklą. Vokiečių katal. vyskupai kasmet skiria ca. 40.000 DM. Šiomet vokiečių katalikų šalpos organizacija Caritas ir Rytų kunigų pagalba (Ostpriesterhilfe) Königsteine atsiuntė po 8.500 DM. Tačiau lėšos, patalpos ir vadovėliai, nors ir būtinai reikalingi, vaidina tik antraeilę rolę. Mūsų mokyklos ateitis priklauso nuo mokytojų ir auklėtojų. Svarbiausia yra mylėti mokinį ir dėstomą dalyką. Reikia, kad mokykloje viešpatautų darna ir aukos dvasia ir kad Dievas laimintų mūsų darbą. Jei tai turėsime, mūsų gimnazija galės dar ilgai gyvuoti.

Tuos, kurie ateinančiais metais į mokyklą nebegrįš, direktorius prašė likti ištikimais tikėjimui ir tėvynei Lietuvai.

Prieš 20 metų buvęs Vasario 16 gimnazijos direktorius kun. Bronius Liubinas, pasidžiaugė galėjęs čia susitikti su Lietuvoje buvusiu savo mokytoju J. Kavaliūnu ir buv. savo mokiniais šioje gimnazijoje - Andriu Šmitu, Biretiene, Mečiu Buiviu ir kitais. Daug kas čia mažai tepasikeitė - pilis, ši salė. Bet per 20 metų įvyko ir didelių permainų - nugriauti barakai, išdygo gražūs pastatai mokyklai ir mergaičių bendrabučiu. Visur matyti pažanga. Linkėjo ir toliau žengti tuo keliu.

Vicedirektorius ir būsimasis direktorius Andrius Šmitas dėkojo J. Kavaliūnui už sėkmingą dvejų metų darbą. Jis pats čia nebe naujokas - mokiniai jį pažįsta. Jei bus kokių naujovių, jos bus praneštos ateinančių mokslo metų pradžioje.

Kuratorijos valdybos pirmininkas tėv. Alf. Bernatonis prašė mokinius būti per atostogas savo ir gimnazijos švyturėliais. Guodė tuos mokinius, kuriems teks dar metus pasėdėti toje pačioje klasėje, ir ragino būti darbštesniais - tokiais, kokie yra pirmaujantieji mokiniai. Dėkojo visiems mokytojams, ypač 12-ajam gimnazijos direktoriui J. Kavaliūnui, už lietuviškam atžalynui pašvestas atostogas. Linkėjo visiems, ypač būsimam direktoriui A. Šmitui, per vasaros atostogas gerai pailsėti ir vėliau su nauja energija kibti į darbą.

Visi pakiliai sugi... Lietuva brangi ir Marija, Marija.

----- xXx -----

VOKIETIJOS LIETUVIŲ KULTŪROS DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMAS

vyko birželio 5 Šv. Mikalojaus parapijos salėje Stuttgarte. Pradžioje susirinko per 10 tautiečių. Vėliau atvyko dar keletas. Renginį atidarė draugijos vicepirmininkas kun. K. Senkus.

Turiningą paskaitą apie tai, ar religija yra civilizacijos stabdys, partneris ar kelrodis, skaitė dr. Kestutis Girnius iš Muncheno. Prelegetas pirmiausia pastebėjo, kad lietuviai išėivijoje dažniau girdi apie religijos bei tikėjimo nuopelnus: krikščionybė papuošė Europą didingais architektūros ir kitokio meno šedevrais. Tačiau negalima užmiršti, kad tuo pat metu buvo vykdoma inkvizicija ir kryžiaus karai. Kryžiuočiai išnaikino prūsus ir siaubė Lietuvą. Musulmonai inkviziciją ir šiandien tebevykdo.

Lietuvoje religijai priskiriama daug negerovių. Atsiranda ir blaiviau galvojančių. Vienas vyraujančių ateizmo teoretikų Jokubas Minkevičius "Religijotyros įvade" rašo, jog religija, išipynusi į teisę, morale, meną ir filosofiją, pasidarė neatsiejama kultūros dalimi. Jis vadina religija dvasiniu humanizmu.

XVIII š. anglų istorikas Edward Gibbon apkaltino krikščionybę Romos imperijos sužlugdymu. Išėitų, jog be krikščionybės Romos imperija nebūtų sukritusi. Tezė moksliskai neįrodoma, nors krikščionybės išigalėjimas ir Romos žlugimas buvo du lygiagrečiai procesai. Gal Roma žlugo dėl su religija nesusie-

tų ūkinių ar kitų priešasčių? Gal imperijos žlugimas sudarė sąlygas krikščionybei įsigalėti? Tada krikščionybės įsigalėjimas būtų Romos imperijos žlugimo pasekmė, o ne priežastis.

Sociologas Max Weber teigė, kad kapitalizmo plėtrą Vak.Europoje XVI-XVII šimt. iš dalies sukėlė protestantizmas, ypač kalvinizmas ir tai buvęs teigiamas reiškinys. Dr.Girnius ir Weberio teiginį nelaiko moksliskai įrodytu, nors protestantizmo atsiradimas ir kapitalizmo išsivystymas glaudžiai susiję. Weberio tezei nepritaria ir žymus anglų istorikas Hugh Trevor-Roper. Jai prieštarauja ir marksistai.

Ne visos teorijos teikia religijai išskirtiną vaidmenį ūkiniame gyvenime. Marksizmas laiko religiją kitų reiškinų padariniu. Anot jo, ne religija nustato ūkinius santykius, bet ūkiniai santykiai lemia religijos turinį ir gyvavimo galimybes. Čia prelegentas priminė garsų Markso posakį, kad religija yra liaudies opiumas. Išėitų, jog religija tik lengvina kitų priešasčių sukeltus skausmus. Siaurindamas religijos galią daryti lemiamą įtaką ūkio gyvenimą, marksizmas sumažina ir jos atsakomybę dėl ūkinių nesėkmių. Tie samprotavimai tik parodo, kaip atsargiai reikia vertinti religijos poveikį.

Dr. Girnius palietė ir religijos bei mokslo santykius. Jiems nustatyti nedaug ką gali padėti pačių mokslininkų religinių įsitikinimų bei Bažnyčios santykių su jais tyrimas. Nėra pakankamai duomenų teigti, kad religija skatina mokslą arba kad mokslas ir religija vienas kitam prieštarauja. Religija liks mokslui abejinga, nors nemažai tikinčiųjų gali būti gerais, net pirmaujančiais mokslininkais.

Neprašė paskaitininkas neužgriebs ir katalikybės vaidmens mūsų tautos gyvenime. Ir čia jis buvo labai kritiškas. Pirmaisiais mūsų tautos atgimimo metais kol lietuviai daugiausia rūpinosi katalikybės išlaikymu ir kovojo prieš carinės valdžios bandymą jėga primesti pravoslavų tikėjimą, Bažnyčia šį sąjūdį rėmė. Kai tautinio atgimimo sąjūdis pradėjo ryškinti skirtumus tarp lenkų ir lietuvių ir priešintis lenkų hegemonijai kultūriname gyvenime, Bažnyčios hierarchai ėmė tą sąjūdį smerkti. Bažnyčia ilgą laiką lietuvių tautinį atgimimą laikė katalikų vienybei kenkiančiu reiškiniumi. Buvo manoma, kad atskilimas nuo lenkų neišvengiamai ves į surusėjimą ir supravoslavėjimą. Šiandien padėtis pasikeitusi. Bažnyčia Lietuvoje ragina priešintis komunizmo smurtui, ginti žmogaus teises.

Baigdamas dr.Girnius pastebėjo, kad nors Katalikų Bažnyčia yra visuotinė ir pagrindinės jos dogmos pastovios, tačiau per ilgą laiką pasisavina jas praktikuojančios tautos bruožų ir savybių. Kat.Bažnyčia Ispanijoje kitokia negu Afrikoje. Ir Lietuvoje ji nebėra tokia pat, kokia buvo prieš 300 metų. Jei pagrindinės tiesos ir nesikeičia, tai žmonės, kalbantys Bažnyčios vardu, yra savo laiko ir visuomenės vaikai.

Po paskaitos turėjo progos ir klausytojai pasisakyti.

Popiet kun. S e n k u s apžvelgė lietuvišką veiklą Vokietijoje. Jis perėmė ir vėliau kalbėjosi apie lietuviškos kultūros perkėlimą užsienio į Vokietiją. Anot jos, lietuvių kultūrinė veikla Vak.Vokietijoje esanti lėkšta. Jai pagyvinti reiktų kviestis kultūrininkų pirmiausia iš Šiaurės Amerikos ir kitur.

Kun.Senkus atpasakojo ir Vokietijos liet.jaunimo sąjungos pirmininko Kęst. Ivinskio telefonu perduotą Vokietijos liet.jaunimo nusistatymą dėl bendradarbiavimo su vyresniaisiais, kuris esąs neigiamas. Religijai jaunimas abejingas; domisi daugiau pramogomis, negu tautiniais reikalais.

Artūras Hermanas laišku painformavo apie Annabergo literatūros būrelį, kurio veikla plačiau aprašyta Annabergo lapely.

Lietuvių kultūros instituto vedėjas Vincas Bartusevičius raštu pasisakė už visų kultūrininkų bendradarbiavimą.

Vokietijos liet.moterų klubų federacijos pirmininkė Eug.Lucienė apgailestavo, kad jai apsikrovus tarnybiniais darbais Vasario 16 gimnazijoje, lie-

Tarpas tarp pietų ir kavos buvo užpildytas sveikinimo kalbomis ir dainomis bei giesmėmis. Jos buvo dar tęsiamos iki iškilnių galo.

Nepraleido progos nepasakę sveikinimo žodžio ir Šv. Mikalojaus parap. klebonas kun. Wolfgang F i g e l , LABDAROS draugijos pirmininkas J. G l e m - Ž a , Taikos bendruomenės pirmininkas ir klebonas kun. B o r o w s k y , Vokietijos lietuvių moterų klubų federacijos pirmininkė Eug. L u c i e n ė , Vokietijos LB tarybos prezidiumo pirmininkas tėv. Alfonsas B e r n a t o - n i s , Müncheno LB apylinkės pirmininkas dipl. inž. R. H e r m a n a s , Memmingeno lietuvių klebonas kun. Aug. R u b i k a s ir kiti ir įteikė dovanas.

Solistė Violeta H e r m a n a i t ė , pianinu palydima prof. dr. Vytenio V a s y l i ū n o , padainavo vokiškai R. Schuman Kareivio sužadėtinę, Lotoso gėlę ir Kapitono bobą ir antru išėjimu - Bašinsko Sviru lingu mergelių suolas, Briedis šieną bepjaujas, Teka upelė. Vėliau dar dainavo prancūziškai Dalilos ariją iš Saint-Saens operos Samsonas ir Dalila. Klausytojų prašoma toliau dainuoti, ji dar pridėjo St. Šimkaus Kur bakūžė samanta. Pats j u b i l i a t a s duetu su vokiečiu N. B a i r , gražiai pramokusiu giedoti lietuviškai, palydimi taip pat prof. dr. V. Vasyliūno, dviem išėjimais pagiedojo iš Lietuvos gautas giesmes: Aš gyvenimo prasmės ilgai jį ieškojau, Viešpats pakrantėj stovėjo, Gyvenimas audringas, Per pasaulį Dievo takas veda. Giesmės padarė gilų įspūdį klausytojams, nes buvo gražiai atliktos, girdimos pirmą kartą, o jų turinys labai tiko kunigo jubiliejui.

Iškilmėms baigiantis, kun. K. S e n k u s dėkojo visiems, kurie jį prisiminė tą brangią dieną, ir tiems, kurie jį vedė studijų keliu Vilkavišky, Mūnsteri, Romoj. Reiškė padėką ir tiems, kurie padeda už tikėjimo laisvę ir žmogaus teises tėvynėje kovojantiems lietuviams. Dėkojo ir menininkams, savo talentais papuošusiems jo šventę.

Uždaromąjį žodį tarė vysk. D e k s n y s . Jis sakė nenoriai vykstantį kunigų jubiliejus, nes vyskupo buvimas atitraukia dėmesį nuo jubilieto. Džiaugėsi, kad šį kartą taip neatsitiko. Išreiškė pasitenkinimą, kad turime lietuvių kunigų, kurie suranda draugų Kristui ir Lietuvai. Suteikė ganytojišką palaiminimą visiems iškilnių dalyviams.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ SUVAŽIAVIMAS

vyko 5 dienas - nuo birželio 16 iki 20 Mainzo vyskupijos namuose Dieburge. Suvažiavimą surengė Vokietijos liet. katal. sielovados direktorius tėv. dr. Konstantinas Gulbinas ir Vokietijos liet. kunigų vienybės valdyba. Birželio 16 tautiečiai tik suvažiavo, įsiregistravo ir buvo paskirstyti į patogius kambarius. Po vakarienės visi turėjo dar laiko arčiau susipažinti ir išsikalbėti.

Nuo birželio 17 kiekviena diena buvo pradedama 8 val. ryta mąstymais, kuriuos pateikė kun. Jonas P e t r o š i u s iš Paryžiaus. Pirmame pamokslėly jis kvietė dėkoti Viešpačiui, kad turime laimės susirinkti pabendrauti, kartu pasimelsti, savo tikėjimo tiesas pasvarstyti ir pagilinti. Toliau jis aiškino Mato evangeliją ir prašė šios dienos maldose prisiminti tragiškuosius Birželio įvykius prieš 42 metus, Romo Kalantos auką prieš 10 metų ir Lietuvos Katal. Bažnyčios Kronikas, pradėtas leisti taip pat prieš 10 metų.

Birželio 18 kun. Petrošius aiškino šv. Jono evangeliją: "Jei Dievas pamilomus, tai ir mes turime mylėti vieni kitus". Nesunku mylėti draugus, bet reikia meile spindėti ir priešiškoje aplinkoje. Priminė, kad 1934 nepriklausoma Lietuva pasiaukėjo Jėzaus Širdžiai.

Birželio 19 pamokslininkas kvietė pamąstyti apie Nekalčiausios Marijos Širdies garbinimą, primindamas, kad Lietuvos vyskupai 1951 gegužės 13 Romoje iškilmingai paaukojo Lietuvos katalikus Nekalčiausios Marijos Širdžiai. Į ją dabar meldžiasi ne tik lietuviai išeivijoje, bet ir okupuotoje tėvynėje, ypač Eucharistijos bičiuliai.

Birželio 20 - sekmadienį - mąstymų valandėlėje nagrinėta šv. Pauliaus min-

tis, kad Dievas Kristuje atnaujina visatą. Taigi ir žmones. Visa atnaujinti Kristuje ateitininkai yra pasirinkę savo šūkiu. Pirmiausia kiekvienas pats turi atsinaujinti, skleisdamas apie save meilę. Keturių dienų mąstymus kun. Petrošius baigė raginimu: "Visad prisiminkime savo Išganytojo žodžius - Mylėkite vieni kitus, kaip ir aš jus mylėjau. Prisiminkime vieni kitus savo maldose".

Šv. mišias kiekvienos suvažiavimo dienos rytą namų koplyčioje aukojo Vak. Europos lietuvių vyskupas dr. Antanas Deksnys su keletu lietuvių kunigų. Iš viso suvažiavime dalyvavo 13 kunigų.

Birželio 17 rytą suvažiavimą atidarė tėv. dr. Konstantinas Gulbinas. Moderatoriumi pakviestas dr. Jonas Norkaitis.

Pirmą paskaitą apie žmogaus sutvėrimą ir paskirtį skaitė kun. Kazimieras Senkus iš Stutgarto, faktinis suvažiavimo organizatorius, išdėstydamas tradicinę Bažnyčios pažiūrą, cituodamas Šv. Raštą, Ezekielio pranašystė viziją apie Izraelio atgimimą-atnaujinimą iš Dievo malonės ir kitus šaltinius. Paskaitininką vertingai papildė kun. Augustinas Rubikas, išdėstydamas prancūzų jėzuito Pierre Teilhard de Chardin evoliucijos teoriją. Savo pažiūromis pasaulio evoliuciją Teilhard pasipriešino statinei pasaulio sampratai. Pasak jo, Dievas sukūrė žmogų ir įdavė jį jo rankas pasaulio raidą. Jo šūkis - eiti į dangų žeme. Šia tema priešpiet ir dar popiet vyko gyvas nuomonių pasikeitimas.

Antra ketvirtadienio paskaita buvo kun. Broniaus Liubino labai konkretus ir aktualus pranešimas apie parapiją ir jos organizaciją. Prelegentas pirmiausia nušvietė normalios vokiškos katalikų parapijos sąrangą, pastebėdamas, kad ji netinka lietuviškai sielovadai, kuri tikrų parapijų neturi. JAV-bėse veikia vadinamos asmeninės parapijos, bet Vokietijoje jas turi tik gausesnės svetimšalių grupės, kaip italai, ispanai, lenkai ir kiti. Kai kur Vokietijoje įsteigtos lietuviškų parapijų tarybos, kaip ir pačios parapijos, yra tik pagalbinio pobūdžio. Jų paskirtis - padėti kunigui organizuoti pamaldas, giedojimą, socialinę paramą, ligonių lankymą. Prelegentas lietuviškoms parapijoms Vokietijoje šviesios ateities nenumatė: trūksta kunigų ir pašaukimų.

Per diskusijas kai kurie kunigai ir pasauliečiai nesutiko su pagalbinio vaidmens teikimu lietuviškai parapijai bei sielovadai. Tokį vaidmenį išžiūrėti tik vokiečiai. Vokiečių kunigai nepažįsta lietuvių ir negali jų tinkamai aptarnauti. Lietuviai nori būti krikštijami, tuokiami ir laidojami savų kunigų. Jie nori ir kitus sakramentus gauti iš lietuvių kunigo rankų. Buvo balsų, kad lietuvis kunigas bent kartą per metus, kaip būdavo nepriklausomoje Lietuvoje, aplankytų savo parapičius. Individualia pastoracija galima daug pasitarnauti ir katalikybei ir lietuvybei.

Punsko lietuvis nušvietė padėti Suvalkų trikampy. Pagal oficialią lenkų statistiką Seinų parapijoje gyvena apie 8.000 lenkų ir apie 2.000 lietuvių. Iš tikro ten lietuvių yra daugiau. Jau prieš 10 metų lietuviai ėmė reikalauti pamal lietuvių kalba Seinų katedroje, bet iki šiol jų negauna. Seinų klebonas esąs didelis lietuvių priešas.

Vakare skaidres apie saulės sistemą rodė ir aiškino kun. R. Glückert vokiečių kalba. Jo aiškinimus vietomis papildė ir kai kuriuos terminus lietuvių kalba išvertė prof. dr. V. Vasyliūnas. Anot pranešėjo, erdvė yra milžiniška statybos aikštė ir joje viskas rodo į Dievą. Priminė Max Planko teigimą, kad visatos sąranga yra pergaltvota, ir Alberto Einsteino tvirtinimą, jog neišmatuojama visata tvarko nesuvokiama išmintis. Kun. Glückert parodė saulės sistemą, kurioje yra ir mūsų tėviškė. Visos nuotraukos spalvotos, techniškai labai geros, išpudingos.

Sekančios dienos vakarą skaidrių rodymą ir aiškinimą jau lietuvių kalba perėmė astrofizikas prof. dr. Vytenis Vasyliūnas, vienas Max Planko instituto direktorių. Jis demonstravo galaktinės žvaigždžių sistemas. Mokslininkas pabrėžė, jog reikalingas atsargumas aiškinant mokslo santyki su religija. Gamtos moksluose einama nuo vieno reiškinių prie kito, nuo vieno dėsnių prie sekančio. Tos grandinės gales stovi Dievas. Ne visi pasiekia grandinės galą. Jie yra tik pakeliui į Dievą.

Birželio 18 kapucinas tėv.dr.Konstantinas G u l b i n a s aiškino kas yra dogma. Senovės graikai dogma vadino filosofų mokyklų drausmės nuostatus. Teisėje dogma vadinamas įstatymas bei įsakymas. Šiandien dogma vadinamas tikėjimo tiesos aptarimas, Bažnyčios viešai ir iškilmingai paskelbtas vi-suotiniuose susirinkimuose. Per diskusijas pastebėta, kad dogmos skirtinos nuo dogmatizmo.

Tą pačią dieną popiet dr.Kajetonas J. Č e g i n s k a s kalbėjo apie tei-singumą ir politiką. Senovės graikų filosofas Aristotelis politiką laikė aukščiausiu dalyku, o politikus - svarbiausiais žmonėmis. Tai idealus poli-tikos supratimas. Apskritai politika yra priemonių parinkimas ir taikymas norimam tikslui pasiekti. Valstybės turi vidaus ir užsienio politiką.

Iškyla teisingumo klausimas. Visi įstatymai turėtų būti teisingi, bet ne visados tokie yra, pav. nacių potvarkiai, liečiantys žydų naikinimą. Be to, reikia skirti teisingumo, kaip dorovinės kategorijos, ir teisės sąvokas. Netaip jau seniai pradėta labai domėtis socialiniu teisingumu. Žmogaus tei-sės yra naujų laikų apraška.

Po paskaitos vyko gyvos diskusijos. Apžvelgtas žmogaus teisių išsivystymas po pastarojo karo. Pastebėta, kad teisingumas yra idealas. Joks idealas nėra pasiekiamas, bet visuomenė yra jautri teisingumo pažeidimams. Mūsų lais-vės byla ir kova už žmogaus teises įgauna tvirtą moralinį pagrindą teisin-gumo pažeidimų šviesoje.

Šeštadienio rytą Vasario 16 gimnazijos kapelionas kun.Jonas D é d i n a s turėjo atsakyti į klausimą ką reiškia tikėti teisingai ar neteisingai. Pa-skaitą ir diskusijas moderavo lituanistikos dėstytojas Frankfurto Goethes universitete V.Natkevičius.

Prelegentas dėstė, kad žmonės savo vertę pakelti stengiasi pasigyrimu, pa-sipuošimu, turtu, išsimokslinimu bei įvairiomis dorybėmis ir kitomis prie-monėmis. Labiausiai kilninančios dorybės yra tikėjimas, viltis ir meilė. Žinias įgyjame daugiau tikėjimu (80%), negu patirtimi ar mokslu. Šalia na-tūralaus tikėjimo yra dar transcendentinis arba dieviškas. Jis laiko tik-rais tokius dalykus, kurie nėra juslėmis patiriami ar protu prieinami, ta-čiau iš tikro yra.

Ir po kun.Dėdino paskaitos gyvai diskutuota. Bandyta praveisti linija tarp natūralaus ir transcendentinio tikėjimo, kuriuos prelegentas pavadino tikė-jimu iš apačios ir iš viršaus. Natūralus tikėjimas paprastai grindžiamas mokslo argumentais. Tikėjimas iš viršaus remiasi Dievo malone.

Birželio 18 simpoziumą tema - Ką Dievas sujungė, žmogus teneatskiria - su-ruošė jaunimas. Stud.A.Valevičius, B.Rimasauskas ir Br.Degutis tezę gynė, o kun.dr. Savickas, Eglė Juodvalkė ir Al.Hofmanas jai prieštaravo. Modera-vo dr.Saulius G i r n i u s .

Pagrindinis santuokos neišardomumo gynėjas buvo stud.Andrius V a l e v i -č i u s . Senosios žydų tradicijos leido vyrui žmoną atleisti ir kitą paim-ti. Kristus griežtai uždraudė išsiskyrimą. Tai galioja visiems krikščionims ir visiems laikams.

Kun.dr. S a v i c k a s , vykdydamas advocatus diaboli vaidmenį, nurodė,kad pagal Senąjį Testamentą, jei žmona nepagimdo vaiko, gali būti atleista. Bu-vo laikai, kad ir Katalikų Bažnyčia leido pavartyti žmoną, jei ji ištvirkau-ja. Privilegium paulinum sako - jei netikintis vyras nori skirtis, tegu at-siskiria. Tik prieš tūkstantį metų santuoka paversta sakramentu.

Bronius R i m a š a u s k a s pabrėžė dievišką santuokos kilme. Žmonijai pradžią davė Adomas su Jieva. Dievas padarė juos savo kūrybos talkininkais. Eglė J u o d v a l k ė skyrėbas teisingo. Santuoka yra dviejų žmonių įsipa-reigojimas. Dievas tik patvirtina santuoką, bet ją sudaro žmonės. Klystan-tys žmonės. Atsitinka, kad vedusiųjų keliai išsiskiria.

Bronius D e g u t i s pastebėjo, kad Dievas sukūrė žmogų, panašų į save. Jam įdiegė ir kilnų meilės jausmą. Santuoka sukuria geriausią atmosferą meilei tarpti. Ji yra meilės objektyvizavimas.

Aleksas H o f m a n a s pareiškė, kad jis sutinka su santuokos neišardomu-gu gynėjais, tačiau gyvenimas eina savo keliu - daug šeimų skiriasi. Po skyrybų susikuria naujos šeimos ir grįžimas prie senųjų tampa nebeįmanomas.

Vyko diskusijos, per kurias simpoziumo nariai tvirčiau pagrindė savo teiginius. Turėjo progą pasisakyti ir klausytojai.

Per Šv.Petro ir Povilo bažnyčioje vysk.A.Deksnyš su lietuviais kunigais ir tos parapijos kapitonu Neumann atnašavo šv.mišias, kuriuose dalyvavo apie 300 lietuvių ir vokiečių. Pamokslą apie Persėkiojamą Bažnyčią vokiškai pasakė kun.Antanas B u n g a iš Bad Wörishofeno, apibūdinamas tikinčiųjų padėti Lietuvoje. Po pamaldų vyskupas pašventino lietuvių vokiečiams padovanotą Šiluvos Dievo Motinos didžiulę žvakę su užrašu: "Maria, rette unsere Heimat Litauen" su tos dienos data. Žvakę apjuosta tautinių spalvų kaspiniu.

Iškilmingos pamaldos baigtos religiniu koncertu. Iš Lietuvos gautas pokarines giesmes solo ir duetu su kun.Senkum bei su Vasario 16 gimnazijos mokytojomis Dalia Grybinaite ir Joana Vaičiulaityte giedojo Violeta H e r m a n a i t ė . Ji giedojo ir solo per pamaldas. Vargonais giesmininkus palydėjo ir koncertą užbaigė prof.dr. V. V a s y l i ū n a s , išpuodingai pagrodamas visas tris Joseph Rheinberger sonatos dalis.

Paskutinę suvažiavimo dieną dalyviai apžvelgė ir įvertino to renginio darbus. Moderatorius V.Natkevičius padėkojo visų vardu vysk.A.Deksnyšiui ir rengėjams. Kun.Senkus pranešė, kurie asmenys jam daugiausia talkino ruošiant programą.

Dalyviai nesikuklino su pageidavimais, kurių nemaža dalis priimta į nutarimus. Sielovada paprašyta daugiau aiškinti II Vatikano susirinkimo nutarimus. Ragintasi tirti Vokietijos liet.jaunimo netikėjimo priežastis. Rūpintis, kad būtų atgaivinta Lietuvių katal.pasauliečių taryba. Jieškoti glaudesnio bendradarbiavimo su Vokietijos liet.jaunimu. Paremti Seinų lietuvių prašymą leisti vietas katedroje lietuviškai melstis. Padėkoti vokiečių vienuolei seselei Michaelai ir austrų kunigui Förgui už rūpinimąsi dėl tikėjimo nukentėjusiais žmonėmis ir jų šeimomis Lietuvoje. Darniai ir pakiliai sugiedotas Lietuvos himnas.

Uždaromasias šv.mišias aukojo vysk. Antanas D e k s n y š su liet.kunigais. Per pamokslą dėkojo suvažiavimo rengėjams, programos atlikėjams ir dalyviams. Kun.A.Rubikas dalyvių vardu paprašė palaiminimo.

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ KUNIGŲ IR DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

vyko š.m. liepos 22-25 Annaberge. Tuo metu ten poilsiaavo liet.evangelikai. Suvažiavimas oficialiai pradėtas liepos 23 rytą Šv.Rašto apmąstymu, vadovaujant garbės senj. kun.A.Gelžiniui. Popietiniame posėdy senj.J.Urdzė apžvelgė paskutiniųjų metų liet.evangelikų veiklą Vak.Vokietijoje. Kun.Fr.Skėrys pranešė apie savo darbuotą pietų Vokietijoje, o kun.Gelžinius - Lebenstedto liet.evang.parapijoje. Mokyt.Rič.Baliulis painformavo apie šiaurės Vokietijos evangelikus. Vakare poilsiautojai ir suvažiavimo dalyviai pramogavo parke prie lauko.

Liepos 24 rytą kun.Martynas Klumbys vadovavo Šv.Rašto apmąstymams. Vietoje pasyvių Tarybos narių išrinkti 4 uolesnieji. Įsteigtas Pasaulio liet. evang. liuteronų savišalpos fondas, priimtas statutai, išrinkta valdyba ir kontrolės komisija.

Liepos 25 rytą pamaldas laikė garbės senj.kun.A.Gelžinius ir senj.J.Urdzė. Įvertintas suvažiavimas, aptartos ateities gairės.

K i r c h e i n N o t (Varginamos Bažnyčios) k o n g r e s a s

buvo surengtas š.m.rugpjūčio 5-8 Kőnigsteine/Taunus. Suvažiavo 600 iš 28 kraštų atstovų, kur katalikų Bažnyčia skriaudžiama. Didžioji dalis atstovavo komunistinių režimų varginamoms Bažnyčioms Rytų Europoje, bet prisimintos ir kitų žemynų skriaudžiamos katalikų bendrijos.

Kongreso pagrindiniai siekiai: 1) Iš įvairių šaltinių ir patirčių gautas informacijas apie Bažnyčių vargus susumuoti ir iš to nustatyti, kurioje šalyje kokia linkme vystosi valstybės ir Bažnyčios santykiai; 2) Remiantis faktais bei statistika, informuoti Vakarų žmones, ypač masių komunikacijų centrus - spaudą, radiją, televiziją - apie tai, ką prarastų vakariečiai, patekę po komunistiniais režimais; 3) Priminti savo šalių tikintiesiems, kad Vakaruose nenutylimos jiems daromos skriaudos; 4) Melsti Dievą, kad jis sunkią kiekvienos Bažnyčios istoriją padarytų tos tautos išganymo istorija; 5) Atnaujinti tarpusavio pažintis ir sumegzti naujas, pasitarti apie bendros veiklos planus, pasibičiuliauti.

Katalikų pasaulyje Kőnigsteino miestas yra organizuotos paramos Varginamoms Bažnyčioms centras. Kőnigsteine pabaltiečiai mokslininkai paruošia INSTITUTUM BALTICUM studijų centre gausią informaciją apie padėtį savose šalyse. Tas Institutas lietuviams išleidžia "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką" vokiečių kalba.

Šio Kongreso vedamoji tema - Grėsmė Bažnyčiai Rytuose ir Vakaruose. Šalia paskaitų kongresininkams, svečiams ir žurnalistams gausios medžiagos patiekė kiekviena šalis. Lietu-

vių skyriuje pasižymėjo "LKB Kronika" keliomis kalbomis, AUŠRA ir kiti pagrindinės spaudos bei veiklos liudininkai, parengti pačių lietuvių ar kitataučių - lietuvių draugų.

Rgpj.6 vakare atlaikytos pamaldos už Varginamą Bažnyčią. Maldas už atskirų kraštų Bažnyčias skaitė Susitikimo namų direktorius prof.dr.Karl Braunstein ir tėvas Werenfried van Straaten. Lietuvą pranešėjas pavadino kryžių šalimi, kur ypač garbinama Aušros Vartų Dievo Motina. Nedidelis lietuvių būrelis garsiai sukalbėjo Sveika Mariją.

J o n u i N o r k a i č i u i 9 0 m e t ų

Nedaug beliko žmonių tos kartos, kuri kūrė ir statė nepriklausomą Lietuvą. Tik patys stipriausi ažuolai įstengė atlaikyti naikinančią laiko jėgą.

J.Norkaitis yra gimęs 1892 lapkričio 25 Pervazninkuose, Kidulių valsč., Šakių apskr. Mokėsi vietos mokykloje su žymiuoju savo kaimynu Vaclovu Sidzikausku. Su juo ir mišiose tarnavo. Lankė Marijampolės gimnaziją, kuri anuomet buvo lietuviybės židinys, ir dalyvavo liet. jaunimo gyvenime. Baigęs gimnaziją 1912, Petrapilio universitete studijavo matematiką ir fiziką. Per karą dirbo pašte, tuo būdu išvengdamas karinės tarnybos. Į Lietuvą grįžo 1919. Buvo Jurbarko, Virbalio ir pagaliau Klaipėdos muitinės viršininku. Nuo 1925 - prekybos ir pramonės departamento direktorius finansų ministerijoje. Nuo 1936 iki bolševikų okupacijos 1940 - užsienio reikalų ministerijos ekonominio departamento direktorius. Daug kartų vadovavo Lietuvos delegacijoms derybose su įvairiomis valstybėmis. 1931 rūpinosi Lietuvos cukraus akc.bendrovės steigimu ir visą laiką buvo jos direktorium. Paveikiai darbavosi ir kitose ekonominėse organizacijose. Dėl eitu pareigų jam teko spręsti ūkinius klausimus valstybiniu mastu, darant įtakos į ekonominį Lietuvos gyvenimą.

Bolševikams okupavus Lietuvą, su šeima pasitraukė į Vokietiją. Prasidėjus sovietų-vokiečių karui, 1941 grįžo į Lietuvą ir dirbo žemės ūky. 1944 priartėjęs frontui, išvyko į Vokietiją - į Bad Mergentheimą, kur ir šiandien tebegyvena. Pokario metais čia jis tapo vienos plytinės dalininku, kur ir pats dirbo iki išėjimo į poilsį. Tuo darbu galėjo sau ir savo šeimai užtikrinti egzistenciją ir sūnų Joną išleisti į mokslus.

Nevengė ir politinio bei labdaros darbo. V.Sidzikauskui išvykus į JAV-bes, tapo VLIKO nariu, atstovaudamas Ūkininkų partijai, buvo renkamas Kontrolės komisijos pirmininku. VLIKe dirbo iki jo perkėlimo į JAV-bes. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkui dr.D.Jasaičiui išvykus iš Vokietijos, perėmė jo pareigas, kurias iki šiol tebeina, vis surasdamas šaltinių finansiškai paremti tautiečius ir lietuvišką veiklą.

Vokietijos lietuvių bendruomenės veikloje dalyvauja nuo LB įsisteigimo.

Jubiliato artimieji apibūdina jį kaip gabų žmogų, kuriam darbas ir gyvenimas sekėsi. Savo pažiūromis buvo ir pasiliko asmenišką laisvės šalininkas.

M I R U S I E J I

J u o z a s ČERNIUS, VLB Mainzo apylinkės narys, mirė š.m.rugpjūčio 1. Palaidotas rugpjūčio 5 Mainz-Mombach Waldfriedhof kapinėse. Laidojimo apeigas atliko, prie kapo Vokietijos LB bei Vasario 16 gimnazijos vardu atsiveikino ir gedulingas šv.mišias aukojo tėv.Alf.Bernatonis. Laidotuvėse dalyvavo iš JAV-bių atvykęs sūnus Vytautas, duktė bei dukraitė ir būrelis artimųjų.

Buvo gimęs 1896 vasario 26 Degučiuose, netoli Marijampolės. Per I pas.karą baigė mokytojų kursų. 1918 stojo savanoriu į besikuriančios Lietuvos kariuomenę. Baigė Karo mokyklos I laidą leitenantu. Dalyvavo kovose su bermontininkais ir lenkais. Širvintų-Giedraičių kautynėse buvo sužeistas ir patekęs į lenkų nelaisvę. Savo atsiminimus išspausdino KARYJE.

Kaip karininkas tarnavo 7-me Žemaičių kunigaikščio Butigeidžio pėstininkų pulke. Baigė Auksuosius Vytauto Didž.karininkų kursus. Apdovanotas Vyčio kryžiaus ir Vytauto Didž. ordinais, Savanorio kūrėjo ir Nepriklausomybės dešimtmečio medaliais.

1940 bolševikų buvo atleistas iš kariuomenės. Slapstėsi. Karui baigiantis atvyko Vokietijon. Gyveno įvairiose DP stovyklose. Dirbo anglų kariuomenės darbo daliniuose. Išėjęs į poilsį, gyveno Mainzo apylinkėse. Buvo aktyvus LB narys ir dosnus jos darbų bei Gimnazijos rėmėjas.

B i r u t ė - B r o n ė FROSCH-GABRIŪNAITĖ, VLB Stuttgarto apylinkės narė, mirė š.m.rugpjūčio 1, palikdama našlį vyrą Eugen Frosch, muzikos profesorių Trossingeno akademijoje, dvi dukras Christianę ir Beatę, du sūnus Clemensą bei Georgą ir brolių architektą Vytautą Gabriūną Vilniuje.

Buvo gimusi 1925 lapkr.3. Į Vokietiją atvyko su tėvu. Po karo Tūbingene studijavo filologiją. Buvo emigravusi į JAV-bes, bet vėliau grįžo, čia ištekėjo ir sukūrė gražią šeimą.

Vygontaitė-Gadeikienė Elena, Prano, j i e š k o savo sesers TRAKIENĖS MARYTĖS-Petronėlės, Prano, arba jos dukros TRAKYTĖS BARBOROS, gyvenusių Vokietijoje.

